

“Als anys 70 érem feliços perquè admetíem que érem pobres”

La crisi des de la trinxera és un manual per entendre la convulsió econòmica. Però es pot prendre també com un receptari perquè el petit i mitjà empresaris no es quedin amb els braços plegats?

—M'adreço a empresaris perquè entenguin el perquè de tot plegat, però sí, també perquè puguin actuar en un sentit o altre. I també llanço un missatge als polítics, que són els que han d'actuar sobre la macroeconomia.

—**Precisament, la macroeconomia és el fil argumental del vostre llibre, la globalització explica el perquè de la situació actual de pobresa d'Europa. L'origen és la Xina, doncs?**

—Als anys noranta va començar la globalització amb la Xina, i de cop i volta es van connectar territoris molt rics amb territoris més aviat pobres. Però el tub dels vasos comunicants entre la Xina i Europa i els Estats Units era massa gros, i la riquesa del món occidental s'ha escolat cap a països emergents perquè no hi ha hagut ningú que regulés aquesta transferència de riquesa. El resultat és que l'Estat espanyol ha perdut un 30% de la seva riquesa des de finals dels noranta, i la UE i els EUA són entre un 10% i un 15% més pobres. El món occidental ha perdut riquesa i ha d'actuar tenint-ho en compte.

—**Pronostiqueu que l'entrada d'uns 1.800 milions de consumidors nous al món entre el 2010 i el 2025 provocaran un increment dels preus com a conseqüència de l'escassetat de primeres matèries. És a dir, ens empobrirem encara més?**

—Es dispararan els preus de les matèries primeres, sobretot de l'energia, però també l'alumini, el coure, el ferro, la pasta de paper, tot. I més encara, la globalització ha provocat que els sous s'igualin per baix, perquè els sous més

Joan Vila és enginyer industrial per la UPC i director general de l'empresa L.C Paper 1881. Especialista en estalvi energètic a la indústria, és professor de la UdG i ha publicat 'La crisi des de la trinxera, economia per a empresaris' (ccg edicions, 2014).

baixos d'aquí han de competir amb els sous i els productes de la Xina.

Sous baixos, no tenim feina, puja el preu de les matèries primeres i el poder adquisitiu baixa molt, la gent no pot comprar i les empreses produeixen menys. És un cicle fatal.

—**Som en un carreró sense sortida?**

—No, senzillament anem cap a un canvi de paradigma econòmic, l'economia de l'abundància frugal, és a dir, disposarem de recursos, però en podrem fer un ús just. Això als anys 70 ja era així, ens canviàvem de roba quan es feia malbé, i no pas perquè havia canviat el color, i agafàvem el cotxe només quan era necessari. D'alguna manera, estem obligats a fer un retorn al passat. Els *minijobs* van per aquí, fa quaranta anys era molt comú, el fet que la gent treballés vuit hores en un lloc i en fes dues o quatre més en un altre, almenys als

pobles era habitual. És clau assumir que ens hem empobrit.

—**Aquesta riquesa es pot recuperar?**

—Per començar, hem d'assumir que som un 30% més pobres per poder començar a fer els deures. Ho podem resoldre si tota la societat es posa al cap que l'important és produir.

—**Hem estat una societat totalment abocada al negoci del totxo.**

—Sí, des del 1997, es va abandonar el model productiu i es va canviar per l'especulació generalitzada no sols al totxo sinó també a la borsa. La mare dels ous és que ens adonem que l'única sortida és la producció, no sols la indústria, també pot ser l'agricultura, la ramaderia, el turisme, els serveis i la tecnologia.

—**Detecteu algun senyal positiu entre tanta foscor?**

—Que la indústria està important béns d'equip per renovar-se, i això anuncia increments de producció.

—**Augmentar la producció és necessari, però les receptes econòmiques modernes posen el focus en la productivitat.**

—La productivitat és una de les meves grans obsessions, però no necessàriament han d'anar lligats. A partir del 2012, i després de la reforma laboral del Govern espanyol i de l'increment de l'IVA, vàrem ser terriblement competitius. A partir d'aquell moment vam deixar de vendre fora i vam comprar molt més. Avui ja som competitius a l'exterior, però no prou per compensar les vendes exteriors perdudes.

—**Què cal fer, en aquest sentit?**

—Una cosa que ja s'està fent, que les empreses que han sobreviscut invertixin i augmentin la seva producció. És el camí que es va començar a l'octubre del 2013, quan els bancs van canviar de xip i van començar a apostar per donar crèdit a les petites i mitjanes empreses. Ara hem de facilitar que neixin noves empreses i que les que han sobreviscut es mantinguin i facin nova activitat.

—**Al llibre també reclameu un rentat de cara total a l'ensenyament. Quina assignatura té pendent?**

—Reorientar tot l'ensenyament, des de primària i sobretot l'ESO i la formació professional i la universitat, cap a la producció. Va arribar un moment que els instituts d'ensenyament secundari

anaven contra les empreses i contra la producció i la universitat passava olímpicament del món de la producció i generava gran quantitat de titulats que al final no troben feina. L'ensenyament ha de posar el focus sobre la producció.

—**Una universitat només enfocada a la producció empobriria intel·lectualment aquesta mateixa societat.**

—No dic que no hi hagi d'haver filòsofs —només faltaria— però si tenim molta gent estudiant filosofia, no estaran ajudant a incrementar la producció.

—**Potser un model econòmic només basat en la producció no donarà la clau de sortida de la crisi. Com a mínim, cal incrementar la productivitat.**

—Sí que és cert que no érem productius el 2011, però després del 2012, amb la reforma laboral, vam començar a ser productius. Cal invertir en tecnologia i millores productives, però sobretot cal producció, producció i producció.

—**Trobeu que la reforma laboral de Rajoy és encertada?**

—Va ser clau, totalment encertada.

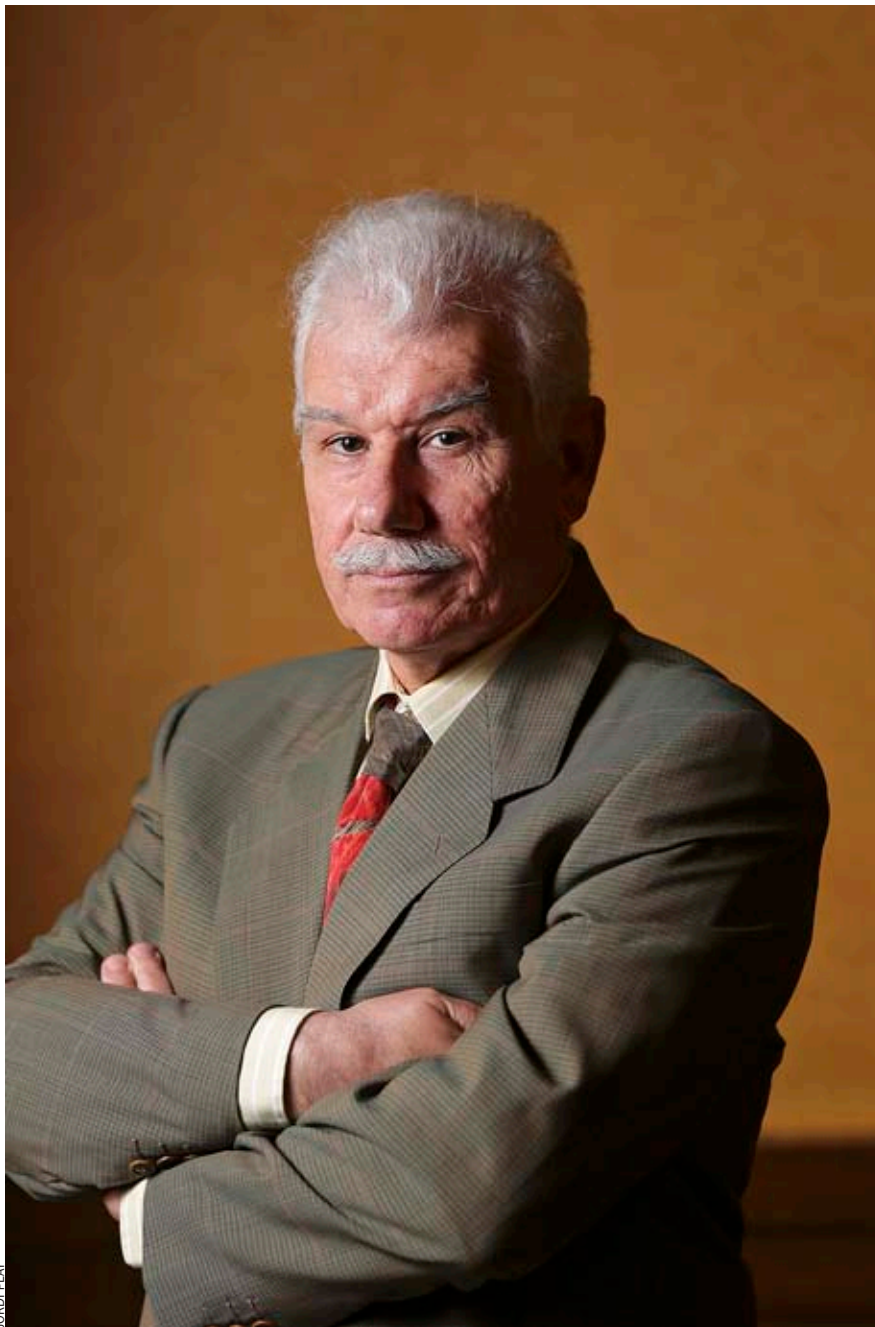
—**Els sindicats i els treballadors en general no comparteixen gens la vostra opinió d'empresari.**

—Jo parlo bé dels sindicats, van ser clau en la revolució industrial perquè els guanys d'aquesta revolució es repartissin entre tota la societat, perquè si no, haurien passat dels senyors feudals a quatre burgesos propietaris d'empreses. Però allò va ser fa molts anys, oi? Ara el problema és que no hi ha guanys de productivitat per repartir, hi ha pèrdues.

—**Això no passa a totes les empreses, ni de bon tros. Moltes guanyen més ara que fa uns anys.**

—Però d'alguna manera, els sindicats haurien de canviar el xip i no estar amb la mateixa reivindicació de fa vint anys. Han de defensar el lloc de treball i no la persona, i haurien d'estar prenent quotes de responsabilitat a les empreses que ara no volen assumir. El més important ara és que les empreses creixin i creïn llocs de treball. Haurien de fer el paper que fan els sindicats alemanys, que és entrar en la gestió de les empreses.

—**No hi ha massa empresaris disposats a incorporar treballadors en**

Joan Vila, enginyer industrial i director general de l'empresa L.C Paper 1881, explica a *La crisi des de la trinxera* la seva visió, molt didàctica, del perquè d'aquest terrabastall econòmic.

l'equip gestor, perquè, a més, la llei no els hi obliga, com sí que passa en el cas alemany.

—Aquí fallen els empresaris. I també és cert que l'empresari no pot apujar-se el sou i abaixar-l'hi al treballador, això ja és massa. El camí és anar tots plegats, empresaris i treballadors.

—**Anar plegats implica que l'empresari faci alguna renúncia, i no només el treballador?**

—És evident que sí, clama al cel que un treballador perdi sou i l'empresari

no faci cap gest. Cal un canvi de cultura. La qüestió del sou no és tan senzilla, a mi em sembla que és fàcil indexar el sou parcialment a la inflació i als guanys de l'empresa.

—**Proposeu lligar els salaris a l'evolució de l'empresa?**

—Si l'empresa va bé, el salari puja, i si va malament, el salari es conté. Si es fa de manera transparent i l'empresa no amaga els números, tot és possible. I com que anem a un món molt transparent, és un error no fer-ho així.

Joan Vila veu símptomes positius en el comportament de les empreses catalanes, que des de fa uns mesos estan important maquinària per millorar la producció.

—Al llibre també feu una crida als ciutadans perquè entenguin que és temps d'austeritat en les administracions públiques, és a dir, que entenguin les retallades.

—El cas de les administracions és pitjor que el de les empreses. Hem de revolucionar el sistema educatiu, però és evident que moltes persones no arribaran al nivell i no tindran una bona feina, per tant, els estem condemnant a tenir sous molt baixos i a no poder viure en condicions. Per tant, hem de possibilitar que tothom pugui viure amb poc, i aquí entren les administracions, que no en tenen ni cinc, ara.

—Com es fa per viure amb poc?

—Per exemple, creant sòl a preu zero i fent habitatges amb lloguers de 300 euros. Tècnicament és possible, però falta voluntat política per fer-ho. I hem de crear feines que no siguin rendibles per a la gent que quedi fora del teixit productiu, per exemple, netejar boscos no serà rendible, però és una necessitat, per als boscos i per a la gent que no tindrà altres feines, i això ho ha de pagar l'administració.

Això significa que si les administracions ja tenen problemes amb els seus pressupostos, encara en tindran molts més, perquè els demanarem ajuda per resoldre aquesta manca de llocs de treball poc qualificats. És un canvi de xip que ni ens ho podem imaginar, però imprescindible.

—D'on trauran els diners!

—És que ens està passant un fet greu, i és que unes quantes empreses s'ho queden tot i no reparteixen res! Pensem per exemple que Apple, Microsoft o les cafeteries Starbucks no paguen impostos aquí. Això no pot ser, algú haurà de posar les coses a lloc, perquè aquestes empreses no són útils a la nostra societat.

—Qui pot plantar cara a aquestes grans empreses?

—Brussel·les s'hi ha d'encarar i fer-los pagar. Ha de posar punt i final a aquest abús contra la nostra societat.

—En tot cas, l'austeritat no és un concepte àmpliament acceptat per la societat, perquè equival a retallades socials i pocs gestos polítics.

—Però és que som un 30% més pobres i hem perdut un 30% del teixit empresarial! Ho hem d'entendre, i si no expliques als ciutadans que aquest és el panorama, crees una frustració contínua. A ningú no li agrada el discurs de l'austeritat, però no hi ha alternativa.

De fet, més austeritat ens permetrà viure bé. Als anys 70 vivíem feliços

“La reforma laboral de Rajoy i l'increment de l'IVA van ser un factor molt positiu”

perquè admetíem la situació, però si no admets la teva situació, vius permanentment frustrat. I ja sé que el meu discurs no agrada.

—A la vostra empresa familiar, LC Paper 1881, dedicada a la indústria paperera, heu fet una revolució tecnològica i heu ampliat capital en plena crisi. Quins resultats us està donant?

—El 1999 vam fer inversions per ampliar la fàbrica, i el 2003, quan ja donaven fruits i ja hi havia un guany de productivitat notable, vaig dir que no seria suficient per passar una dècada més, començava a veure la mundialització i els perills que suposava per al sector del paper Indonèsia. Vaig decidir ampliar més la fàbrica i buscar nous mercats, i el 2006 vam tirar endavant un nou projecte, però cap banc no em va voler finançar.

—I com us en va sortir? De fet, no vau recórrer al totxo, com sí que van fer moltes empreses industrials.

—Tothom em deia que m'equivocava, que la indústria no donava diners i que m'havia de passar a la construcció. Però no m'ho vaig creure, i com que els bancs no en volien saber res perquè estaven en plena borratxera immobiliària, vam anar a buscar socis de dues empreses familiars més que eren clients nostres, i vam buscar finançament en el principal proveïdor, que era italià, i després vam buscar finançament per a estalvi energètic. Finalment, quan ja teníem tot el finançament quadrat, els bancs ens van dir que volien entrar en el projecte. Vam fer una inversió de 18 milions d'euros el 2009, i cada any hem anat incrementant la producció un 25%, després vam fer una altra inversió de 6 milions i, si tot va bé, el 2015 en farem una de tres milions.

—Les empreses familiars, generalment, no volen deixar entrar altres socis al seu negoci. És una barrera mental que cal superar?

—En solitari no té accés a finançament ni a fer segons quina recerca, i per contra, està obligada a créixer. Nosaltres vam fer aquest canvi de rumb, i les xifres ens avalen. El 2009 la xifra de negoci era de 16 milions d'euros i enguany arribarem a 60 milions. Ara toca invertir i créixer per guanyar talla financera i per generar ocupació.

Gemma Aguilera